

Język Polski?

Język Mój?

TAK!

Scenariusz lekcji 21

1. **Temat:** *Język polski jest trudny*
2. **Czas trwania lekcji:** 45 minut
3. **Cele lekcji:**
Uczestnik/uczestniczka:
  - a. powtarza koniugację -ę, isz/-ysz
  - b. poznaje przypadki w języku polskim
4. **Metoda pracy:** od doświadczenia do swobodnego stosowania
5. **Środki dydaktyczne:**
  - a. laptop/komputer z dostępem do Internetu podłączony do projektora;
  - b. karty pracy do scenariusza 21 (załącznik 21.1);
  - c. film wideo pod tytułem *Język polski jest trudny*
  - d. tekst tłumaczenia do filmu (załącznik 21.2)
6. **Przebieg lekcji:**
  - a) część wstępna (aktywizacja wiedzy uczestników i uczestniczek)
Nauczyciel zwraca się do każdego uczestnika witając się z nim w PJM
Nauczyciel podaje temat lekcji
  - b) część wstępna (aktywizacja wiedzy uczestników i uczennic)
Nauczyciel zwraca się do każdego uczestnika witając się z nim w PJM
Nauczyciel podaje temat lekcji
  - c) część główna (opracowanie tematu, ćwiczenia przedmiotowe, zadania problemowe)
Nauczyciel zapowiada obejrzenie filmu. Zadanie uczestników polega na skupieniu się na wszystkim, co są w stanie zrozumieć. Grupa wspólnie ogląda film pod tytułem *Język polski jest trudny*
Nauczyciel pyta uczestników, co zrozumieli. Wyjaśnia nowe znaki w PJM oraz tłumaczy niezrozumiałe pojęcia w języku polskim.
Grupa ogląda film jeszcze raz (można włączyć transkrypcję — jest to uzależnione od poziomu grupy). Tym razem zadanie dla uczestników jest następujące: *O czym Artystka i Filozof rozmawiali? Czy dla Was język polski jest też trudnym językiem? Czy wiecie, dlaczego nie powinniśmy mieszać obu języków?**

Język Polski?

Język Mój?

TAK!

*UWAGA — to pytanie można pominąć.

Omówienie na forum.

Nauczyciel prosi uczestników o przeczytanie punktu 1 z karty pracy. Wyjaśnia niezrozumiałe pojęcia. Wyjaśnia, co to jest przypadek w polskim języku migowym. Następnie pyta, na jakie pytania odpowiadają poszczególne przypadki. Uczestnicy mogą skorzystać ze ściąg. Potem przechodzi do punktu 2 karty pracy. Pyta, jakie części mowy w języku polskim, które uczestnicy poznali do tej pory odmieniają się przez przypadki, a które części mowy się nie odmieniają przez przypadki. Pyta uczestników, czy rozumieją, co to jest odmiana? Odmiana jest to nadawanie wyrazowi form wyznaczonych jego kategorią gramatyczną i funkcją składniową w zdaniu (lub: Odmiana jest to nadawanie wyrazowi innej formy, na przykład mama jest to rzeczownik liczby pojedynczej, a mamy to rzeczownik liczby mnogiej)

Prosi uczestników o przykłady odmian (można pominąć tę prośbę)

Wyjaśnia, że w polszczyźnie mamy siedem przypadków i wyjaśnia, czym jest odmiana przez przypadki. Mówi uczestnikom, że rzeczowniki i przymiotniki odmieniają się przez przypadki i wyjaśnia rolę przypadków w języku polskim.

W gramatyce języka polskiego jest to wymagane, żeby wyraz miał pasującą formę, zanim użyjemy go w zdaniu. Dodatkowo niektóre wyrazy łączą się ze sobą i dzięki temu, że zmieniają swoje formy, wiemy, które wyrazy łączą się z innymi, na przykład: Mama jest ładna, Mama jest ładną kobietą, Kot jest miły, Kot jest miłym zwierzęciem. Nauczyciel wypisuje na tablicy te zdania i pyta uczestników, czy widzą różnicę między nimi.

Nauczyciel korzystając z dotychczasowej wiedzy uczestników pyta, czy dzieci widzą różnicę między polskim językiem migowym a językiem polskim podając różne przykłady:

- Ta pani jest miła — TA PANI MIŁA
- Ta pani ma kolorowe włosy — TA PANI WŁOSY KOLOROWE
- Ten kot jest miły — TEN KOT MIŁY
- Kot jest miłym zwierzęciem — KOT ZWIERZĘ MIŁE.

Język **P**olski?

Język **M**ój?

TAK!

Na tablicy podkreśla te różnice i wyjaśnia, że rzeczowniki w PJM nie mają rodzaju (wskazy nie informują o rodzajach) i nie odmieniają się przez przypadki, natomiast w języku polskim różnice są znaczące i widoczne. Następnie prosi uczestników o wypełnienie punktu 3 i 4 z karty pracy. Mogą to zrobić samodzielnie lub w parach. Kontrola poprawności odbywa się na forum.

d) część końcowa (refleksja własna uczestników i uczestniczek)

Wszyscy siedzą w kręgu. Nauczyciel inicjuje rozmowę pod hasłem „czego się dziś nauczyliście” — co było dla Was ciekawe? Czy wszystko wiedzieliście?

Język Polski?

Język Mój?

TAK!

Wskazówki dla nauczyciela

Propozycja znaków na przypadki w języku polskim:

Przypadki – znak ZMIANA (ODMIANA_KOŃCÓWKA)

Mianownik – znak M w ruchu okrężnym

Dopełniacz – prosty i podwójny znak D

Celownik – znak CEL_TUTAJ

Biernik – znak B w ruchu wahadłowym

Nadrzędnik – znak N, podobny do znaku NIEDZIELA w ruchu okrężnym

Miejscownik – znak CEL_MIEJSCE

Wołacz – znak W_WOŁAĆ

Inne propozycje są mile widziane – tutaj jest ważne, aby uczestnicy wiedzieli, że nauczyciel pokazując dany znak oznacza tylko konkretny przypadek w języku polskim.

Załączniki:

- załącznik 21.1: karta pracy
- załącznik 21.2: tekst opowiadania *Język polski jest trudny*

Język **P**olski?

Język **M**ój?

TAK!

21.1 Karta pracy

1. Poznajemy przypadki w języku polskim:

W języku polskim mamy siedem przypadków:

1. Mianownik i odpowiada na pytania: kto? co?
2. dopełniacz i odpowiada na pytania: kogo? czego?
3. Celownik i odpowiada na pytania: komu? czemu?
4. Biernik i odpowiada na pytania: kogo? o?
5. Narzędnik i odpowiada na pytania: z kim? z czym?
6. Miejscoownik i odpowiada na pytania: o kim? o czym?
7. Wołacz — O! — i jako jedyny z siedmiu przypadków nie odpowiada na żadne pytania

2. Co odmieniamy przez przypadki?

W języku polskim odmieniamy przez przypadki wszystkie odmienne części mowy.

Poznaliśmy cztery części mowy: rzeczownik, przymiotnik, czasownik i zaimek.

Rzeczownik, przymiotnik i zaimek odmieniają się przez przypadki. Czasownik jest wyjątkiem i nie odmienia się przez przypadki — czasownik odmienia się przez osoby liczby pojedynczej lub mnogiej, rodzaju męskiego, żeńskiego i nijakiego w liczbie pojedynczej oraz rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w liczbie mnogiej, czasy przeszły, teraźniejszy i przyszły.

Język **P**olski?

Język **M**ój?

TAK!

Przykłady odmian przez przypadki:

Ja idę do szkoły (nie: Ja iść szkoła)

Ja piszę pracę domową (nie: Ja pisać praca domowa)

Ty kupiłeś wodę (nie: Ty kupić woda)

My biegamy po boisku (nie: My biegać boisko)

Lampa się świeci (nie: Lampa świecić)

3. Odpowiedz na pytania:

Przykład: Kto to jest?

To jest nauczyciel.

Co to jest?

To jest kot.

kot, dentysta, auto, obraz, ulica, nauczycielka, Janek, babcia,
kawiarnia, artysta, ciastko, radio, kierowca, lekarz

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Proszę wpisać do tabelki odpowiednie formy czasowników:

Przykład: spać

osoba	liczba pojedyncza	osoba	liczba mnoga
ja	śpię	my	śpimy
ty	śpisz	wy	śpicie
on ona ono	śpi	oni one	śpią

mówić

osoba	liczba pojedyncza	osoba	liczba mnoga
ja		my	
ty		wy	
on ona ono		oni one	

tańczyć

osoba	liczba pojedyncza	osoba	liczba mnoga
ja		my	
ty		wy	
on ona ono		oni one	

Język **P**olski?

Język **M**ój?

TAK!

21.2 Tekst opowiadania *Język polski jest trudny*

- Język polski jest dla mnie trudny! Jak ty się nauczyłeś języka polskiego — pyta Artystka Filozofa
- Język polski jest trudny, to prawda! Teraz rozumiem, że nie należy mieszać obu języków. Na kursie się dowiedziałem, że bezsensowne jest dosłowne tłumaczenie z języka polskiego na język migowy! — mówi Filozof.
- Tak to prawda. Na przykład dziwnie by było, na przykład zamigać polskie zdanie: rozwiń cukierek! O! — tu Artystka pokazuje dosłowne tłumaczenie na język polski 'ROZWIJAĆ_ROSNAĆ CUKIER MAŁY. Dziwne prawda? A jak ty byś zamigał? — Artystka pyta Filozofa
- Nie rozumiem, to zdanie jest dziwne!
- No właśnie, a w PJM wyglądałoby tak — tu Artystka pokazuje to zdanie w PJM: CUKIEREK PAPIER OTWORZYĆ — teraz rozumiesz, prawda?
- Prawda! Teraz rozumiem! — zgadza się Filozof